

obliga a deixar-hi un dilema, de dos termes, tots dos ben defensables.

A) Construcció llatina en genitiu: RIVUS ERCTAE 'el riu de l'erta, o rostària'. B) Un masculí RIVUS ERCTUS 'riberal redreçat', o sigui la base que ha donat el cat. *ert*, mot també del romànic comú (cast. *yerto*, cat. *èrtic* 'enravenat, tèss, reptè'), sinó que ací el matís seria de pendent rígid, rost i no 'enravenat o balb'. Qui hagi tingut des de baix la visió d'aquesta escarpada ribe-reta, prou s'hi avindrà.

Els dos forcs de l'explicació en dilema, són acceptables i es pot deixar en suspens aquest detall menor; altrament ETIM. assegurada.

Ens decantaríem més aviat per (B). 1r. perquè en la Top. catalana si bé s'han conservat molts casos de genitius masculins en -IS (3a. decl.) i en Ī (de la 2a.) no se n'ha trobat cap de seriós del gen. de la 1a. en -AE, que és la declinació que sembla haver quedat més ràpidament caduca en la història del llatí vulgar; 2n. pel fet d'anar precedit per *de* el mot *Erte* en el doc. de 840, està ja renyit amb el supòsit d'un genitiu en -ae; 3r., pel sol fet de ser un hapax és recusable aquest *Erte*, com ho són sempre les dades antigues isolades, almenys en detalls. En canvi res no impedeix admetre que aquesta -e i la terminació de les formes *Riverte*, *Re-* d'altres mencions antigues de *Rivert* siguin falsa llatinització dels escribes en lloc de -erto o -ert, que ja seria la forma pronunciada.

¹ I no cap NP germ., com hauria fet pensar la terminació -bert, coincident, p. ex. amb el germ. HARI-BERHT (Först., 766) d'on vénen els NLL italians d'origen longobard, com *Ripertoli*, *Repèrtoli* (Pieri, *Top. Arno*, 214) i el succedani prov. *Ripert*. Coincidència casual.

Ro, cerd., V. vol. II, 251a3-24

RO-, RU-

Miscel·lània d'arabismes i mossarabismes menors.

Arabismes

α) EL ROÀBIT, *Morro del ~*, te. Poblenou de Benitatxell. De l'ar. *ar-raḡābiṭ*, pl. de *rābiṭa* 'santuari mahometà de monjos combatents' (*rābiṭa*, pl. *raḡābiṭ* '«oratorium, heremitorium» *RMa*, 413.4, 503.5, 104.1); «ermita: *rābiṭa*, *raḡābiṭ*) (*PAlc*, 238b30).

β) EL ROBIOL, *Font del ~*, te. L'Atzúbia (xxxiii, 111.16). Mossarabisme? FONTEM RUBEOLUM 'font rogenca' > *fonterubiyúl*, i el *ṭ* àrabic sonor > *d*. Però també pot ser arabisme. Llavors, cf. «*rubaiṭ*^{cu} hospicium» (*RMa*), en «superlatiu islàmic», *rubaiṭ* 'culla (*rubaiṭ* + *al-Lāb*) 'l'insigne hostalet' > cat. *Robiòl*, procés més rebuscat, però paral·lel al que expliquem a l'art. *Rovella*, infra. Però en rigor també es podria partir del sentit primitiu de *rubaiṭ*^{cu} (dim. de *rub*^c 'quarter, quarta part') o dim. de *rab*^c 'primavera'.

γ) EL ROC, pda. munt. del Montsant, te. Albarca (xii, 38.4): com que no designa cap lloc rocós i és un ambient tan moresc, pot venir de l'ar. *al-ḡurtūq* 'les ar-

rels, els orígens', pl. de l'ar. *ḡirq*. O és *ar-rāḡ* l'au gigantesca de les llegendes perses de les 1001 Nits?

δ) BINIRROËT, «lloc» menorquí, te. Alaior (xliv, 42.25), potser *beni r-ruḡāid* 'els del jardinet' (dim. de *raḡda*); cert que havent-hi un altre lloc *Biniarroï* dins el mateix terme (moss. PINNA RUBEA?) en podria ser diminutiu; però també és concebible que la derivació fos en sentit oposat.

ε) ROMBINÀ, pda. de la vall de Pego (xxxiii, 108. 21). Potser ar. plural *rub*^{cin} 'els quarters', amb propagació de la nasal? O seria *ar-rummāin* 'les dues sogues' > *l'arrombēin* catalanitzat com *l'arrombina* (*m-n* dissimilat en *b-n*).

ζ) ROMET, pda. de La Romana (xxxvi, 61.22), potser d'un *rummāt*, pl. vg. de l'ar. hisp. i africà *rumma* 'corda gastada, sogà' i 'carnús' (Dozy, *Suppl.* I, 557a) (en plural amb el sentit de 'canyet').

η) ROMEU, barri antic de dins la ciutat de Lleida (Lledonosa, *Ciutat de Lda.*, 77), formant contrast amb *La Cuirassa* «que era el barri dels jueus». Si designà un barri cristià, i tots dos noms venien ja del temps del S. XII, quan encara hi quedava població morisca, podríem admetre que vingués d'un plural àrab *al-rūmiyūn* 'els cristians', amb la retrotracció de l'accent (*rumiyūn*) que era normal en àrab vulgar, essent l'arab la síl·laba penúltima.

θ) ROMÍ, *Barranc de ~*, te. Sta. Madalena de Polpis (xxviii, 199.4); *ar-rūmī* 'el cristià'; *Romia*, pda. de La Torre d. l. Maçanes (xxxv, 76.23), del seu fem. *rūmiya*.

ι) EL RONDAT, pda. munt. de Bolulla (xxxiv, 178.24). Pot venir de *ar-rābṭāni* 'els dos pactes o condicions, o lligadures' (*RMa*, *PAlc*, Dozy I, 501), cf. cast. *ronda* i *Ròtova* (Gandia), provinents de l'ar. *rubṭa* de la mateixa arrel (infra); ¿o seria un mossarabisme com *Picarondan* de HIRUNDINE?

κ) RONESA. Sembla que hi ha dos homònims. 1) *Escobella* o *Punta Ronesa* (Cavanilles II, 186, 2a. ed., 238.6), que vaig anotar «a *fonéza*», a l'enq. de Tibi (xxxv, 187.22); segons la descripció governativa dels límits del P. Val. (de c. l'a. 1600, p. p. *El Arch.* iv, 378a2f. i 376a) seria a la costa, prop del riu d'Aigües i del *Cabeço d'Or*. 2) La mateixa descripció posa un *Ronesa* homònim a l'interior, en la dels límits de la Governació de Xàtiva, prop del Port de Biar (370a); i jo també en tenia nota en el te. de Castalla.

No crec que pugui ser un derivat de *runa/enrona*, car no es veu explicació mossàrab ni cat. de la terminació -esa. Més aviat té l'estructura d'un dim. àrab fem.: encara que no hi hagi una arrel *rnz* pròpiament aràbiga, el cast. ant. *ronce*, cast. *roncero*, cat. *ronsejar*, *ronseguer* i *arrosar* vénen de l'ar. cl. *rānz* 'fer senyes', 'signar', 'parlar figuradament', assimilat com *rānz*, amb un caràcter tan general i productiu com el que mostren els arts. del DCEC iv, 62a37 ss. i *DECat* (*arrosar* i *ronsejar*), que sembla revelar que es devia generalitzar *ronz* en lloc de *romz* com forma de l'àrab dels moriscos, de la qual es pogué derivar un diminutiu *ronāzza 'el senyaler', 'el mollonet', bona base per designar aquests dos llocs i apropiada per a un molló